

Statsrådsberedningen

Allmänna rådets möte den 17 april 2018

Kommitterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. (Ev.) A-punkter
3. Reform av valrättsakten

Beslutspunkt

Förslagets innehåll

Europaparlamentet presenterade i november 2015 en resolution om reformering av EU:s valrättsakt (2015/2035[INL]). Beslut om ändring av valrättsakten antas av rådet med enhällighet efter godkännande av Europaparlamentet (art. 223 FEUF). Beslutet ska därefter även godkännas i medlemsstater i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Det huvudsakliga syftet med Europaparlamentets förslag är att öka den demokratiska dimensionen i valen till Europaparlamentet och den demokratiska legitimiteten för unionens beslutsprocess. Vidare syftar förslaget till att stärka unionsmedborgarskapet som koncept, förbättra Europaparlamentets funktionssätt och unionens styrning och ge Europaparlamentets arbete ökad demokratisk legitimitet. Europaparlamentet vill också genom förslaget stärka principerna om likvärdig status i samband med val och lika möjligheter, öka effektiviteten i systemet för genomförande av val till Europaparlamentet och föra Europaparlamentet närmare sina väljare.

Riksdagen avgav i februari 2016 ett motiverat yttrande efter subsidiaritetsprövning (utlåtande 2015/16:KU27, rskr. 2015/16:135).

Europaparlamentets förslag har under förhandlingarna i rådet genomgått omfattande förändringar i syfte att uppnå konsensus kring ändringarna. Den enda utestående frågan är nu om det ska införas en obligatorisk tröskel på minst 2 och högst 5 procent för att ett parti ska kunna tilldelas ett mandat i en medlemsstat som har fler än 35 mandat i valet. Med utgångspunkt i Europaparlamentets förslag till fördelning av mandat för perioden 2019–2024 (P8_TA(2018)0029) berörs endast fem medlemsstater direkt av detta förslag (Tyskland, Frankrike, Italien, Spanien och Polen).

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen har i förhandlingarna verkat för att säkerställa att bestämmelserna inte kommer i konflikt med svensk grundlag, till exempel när det gäller bestämmelser om publicering av valkampanjmaterial och om partiernas nomineringsförfarande. Regeringen har också motsatt sig ändringar som skulle kunna påverka den institutionella balansen inom EU och maktfördelningen mellan EU och dess medlemsstater.

Förhandlingsresultatet tillgodoser dessa krav. Regeringen anser att det kompromissförslag som ordförandeskapet lämnat är godtagbart och kan stödjas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Tidigare behandlad vid överläggningar med konstitutionsutskottet den 15 mars 2016 och den 20 oktober 2016. Delar av förslaget behandlades vid överläggning med konstitutionsutskottet den 6 februari 2018.

Fortsatt behandling av ärendet

Om erforderlig enhällighet uppnås ska Europaparlamentets godkännande inhämtas. Ambitionen är att formellt antagande ska kunna ske senast ett år före valet till Europaparlamentet 2019, dvs. före utgången av maj i år. Beslutet träder i kraft först sedan det godkänts i medlemsstater i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

4. Rättsstatens principer i Polen / Artikel 7(1) FEU motiverat förslag

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Vid mötet i Allmänna rådet den 17 april 2018 avser kommissionen ge en lägesrapport om rättsstatens principer i Polen, kommissionens pågående dialog med den polska regeringen och det av kommissionen, den 20 december 2017, framlagda motiverade förslaget om att aktivera artikel 7(1) i EU-fördraget.

I det motiverade förslaget redogör kommissionen för sina farhågor avseende rättsstatens principer i Polen. Kommissionen pekar på effekterna av de många lagar som antagits under en period av två år och som påverkar rättssystemets struktur i Polen. Lagändringarna och deras kombinerade effekter bedöms enligt kommissionen utsätta rättsväsendets oberoende och maktindelningen i Polen för allvarliga risker, och därmed leda till en klar risk för att Polen allvarligt åsidosätter rättsstatens principer som avses i artikel 2 i EU-fördraget.

Kommissionen har i sitt motiverade förslag enligt artikel 7(1) i EU-fördraget meddelat att man är beredd att i nära samråd med Europaparlamentet och rådet ompröva sitt motiverade förslag om de polska myndigheterna skulle genomföra de efterfrågade åtgärderna.

Sedan årsskiftet har dialogen mellan den polska regeringen och kommissionen intensifierats. Den 20 mars 2018 lämnade den polska regeringen sitt formella svar till kommissionen. Svaret utgjordes till en del av en så kallad vitbok, i vilken den polska regeringen redogör för bevekelsegrunderna för rättsreformerna och sin syn på reformernas effekter. Det polska regeringspartiet Lag och rättvisa har även tillkännagivit lagförslag som syftar till att efterkomma kommissionens rekommendationer.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen anser att utvecklingen för rättsstatens principer i Polen är mycket oroande. Regeringen stöder kommissionens hantering av utvecklingen och har förtroende för kommissionens bedömning att initiera ett varningsförfarande enligt artikel 7(1) i EU-fördraget.

Regeringen välkomnar att dialogen mellan kommissionen och den polska regeringen intensifierats sedan årsskiftet. Regeringen har noterat och

välkomnar att den polska regeringen börjat lägga fram konkreta förslag för att efterkomma kommissionens rekommendationer.

Regeringen menar att det är viktigt att dialogen mellan kommissionen och Polen leder till resultat. Kommissionens analys och utvärdering av den polska regeringens samlade svar, inklusive de lagförslag som nu lagts fram, liksom dess kommande rekommendationer för den fortsatta processen kommer att bli viktiga för regeringens ställningstagande.

Regeringen menar att det måste få konsekvenser när en medlemsstat brister i respekt för rättsstatens principer.

Inför förhandlingen om nästa långtidsbudget driver därför regeringen bland annat frågan om konditionalitet. Regeringen tittar också tillsammans med andra medlemsstater på hur rådets dialog om rättsstatens principer kan stärkas.

Tidigare behandling i riksdagen

Frågan om rättsstatens principer i Polen behandlades senast i EU-nämnden den 16 mars 2018.

5. Övriga frågor

- Utvidgningspaketet

Kommissionens landrapporter för de sex länderna på västra Balkan och för Turkiet släpps samma dag som mötet i allmänna rådet äger rum varför kommissionen väntas ge information om detta.